

1. Czym charakteryzuje się prawo cywilne jako gałąź prawa?

Jest to gałąź prawa należąca do prawa **prywatnego**. Podstawową cechą prawa prywatnego jest **autonomiczność podmiotów stosunków prawnych** (brak podporządkowania jednej strony drugiej, nie występuje organ publiczny, który mógłby kształtować pozycję stosunku prawnego).

PRAWO CYWILNE – reguluje stosunki pomiędzy osobami fizycznymi, osobami prawnymi oraz jednostkami organizacyjnymi nie będącymi osobami prawnymi, ale wyposażonymi w zdolność prawną.

PC dotyczy zarówno stosunków o charakterze **majątkowym** (za przedmiot mają interesy natury ekonomicznej), jaki i o charakterze **niemajątkowym** (przedmiotem są dobra, które nie mają jako takie bezpośredniej wartości ekonomicznej).

PC charakteryzuje się swoistą **metodą regulacji**, która oparta jest na autonomiczności podmiotów. Pozycja stron w stosunku cywilnoprawnym jest zrównana (równorzędna) i nie występuje bezpośredni przymus za strony organów państwowych. Stosunki społeczne, które są zbudowane według metody cywilistycznej, są stosunkami cywilnoprawnymi.

2. Na czym polega cywilnoprawna metoda regulacji?

Charakterystycznymi cechami cywilnoprawnej metody regulacji jest **autonomiczność podmiotów** oraz **brak bezpośredniego przymusu ze strony organów państwa**. Między podmiotami stosunków cywilnoprawnych brak jest elementu władczego. Wszystkie podmioty są równe (równorzędność podmiotów występuje wówczas, gdy **brak jest prawnego podporządkowania** jednej stronie innej strony stosunku cywilnoprawnego).

Równorzędność stron występuje także w przypadku tzw. **umów adhezyjnych**, które określa się również mianem **umów przystąpienia**.

Przepisy dopuszczają możliwość zastosowania przymusu państwowego, ale zwykle w sytuacji, gdy któraś ze stron stosunku cywilnoprawnego nie wykonuje ciężących na niej obowiązków lub między stronami powstanie spór.

3. Jaki jest zakres prawa cywilnego?

PC nie może być utożsamiane z prawem prywatnym.

Prawo rodzinne jest jednym z działów prawa cywilnego. Kodeks rodzinny i opiekuńczy nie zawiera regulacji o charakterze ogólnym i w tym zakresie mają zastosowanie przepisy Kodeksu cywilnego.

Prawo handlowe można traktować jedynie jako wyspecjalizowany dział prawa cywilnego.

Prawo pracy jest szczególną gałęzią prawa prywatnego odrębną od prawa cywilnego. W sprawach które nie zostały uregulowane przepisami prawa pracy, należy stosować odpowiednio przepisy Kodeksu cywilnego, jeśli nie są one sprzeczne z zasadami prawa pracy. Kodeks pracy jest regulacją o charakterze kompleksowym.

4. W jaki sposób można usystematyzować prawo cywilne?

Można usystematyzować, wyróżniając pięć działów:

- **część ogólna** – obejmuje instytucje oraz zasady, które są wspólne dla całego prawa cywilnego,
- **prawo rzeczowe** – zawiera normy wyznaczające prawa podmiotowe bezwzględne,

- **zobowiązania** – obejmuje normy dotyczące praw o charakterze względnym,
- **prawo spadkowe** – zawiera normy odnoszące się do przejścia praw majątkowych osoby zmarłej na inne podmioty,
- **prawo rodzinne** – reguluje stosunki między małżonkami, rodzicami i dziećmi, innymi krewnymi oraz powinowatymi, a także instytucję opieki.

powyższa systematyka (tzw. **system pandektowy**) nie jest podziałem w sensie logicznym, jest według różnych kryteriów.

5. Jakie akty prawne obowiązywały na terytorium Polski po pierwszej wojnie światowej?

Obowiązywały różne systemy prawa cywilnego. Obowiązywały jako dzielnicowe prawo polskie. Takie rozwiązanie miało charakter tymczasowy.

Akty prawne obowiązujące bezpośrednio po I wojnie światowej na ziemiach polskich

6. Co składa się na system źródeł prawa cywilnego?

Źródłami prawa są zdarzenia uznawane w danym systemie prawnym za fakty prawotwórcze. Wśród źródeł prawa cywilnego należy wyróżnić przede wszystkim prawo stanowione.

Obowiązuje (na podstawie Konstytucji) zamknięty katalog źródeł prawa stanowionego: akty prawne powszechnie obowiązujące i akty wewnętrznie obowiązujące, które nie są źródłem prawa cywilnego. Konstytucja wymienia następujące rodzaje aktów prawnych:

1. Konstytucja,
2. ustawa,
3. ratyfikowana umowa międzynarodowa,
4. rozporządzenie,
5. akty prawa miejscowego.

Od 1 maja 2004 UE > prawo wspólnotowe obowiązuje bezpośrednio w państwach członkowskich i jest bezpośrednio skuteczne. Na prawo europejskie składa się tzw. **prawo pierwotne**: obejmuje normy zawarte w traktatach założycielskich, protokołach i aneksach do nich, oraz tzw. **prawo wtórne**: rozporządzenia, dyrektywy.

Istotne znaczenie ma również orzecznictwo i nauka prawa cywilnego. Nie są samodzielnymi źródłami prawa.

7. Co to jest stosunek cywilnoprawny?

Jest rodzajem stosunku prawnego, czyli stosunku społecznego (reguluje prawo). Regulowany przepisami PC. Stosunki cywilnoprawne oparte są na formalnej równości sytuacji prawnej obu stron. Cechą charakterystyczną jest to, że zazwyczaj są one kształtowane przez same podmioty tych stosunków i często zależy od woli samych stron i odbywa się bez udziału organów państwa.

8. Jakie elementy można wyróżnić w stosunku cywilnoprawnym i jakie są podmioty stosunków cywilnoprawnych?

Można wyróżnić 3 elementy:

- podmioty,
- przedmiot,
- treść (prawa i obowiązki).

Przedmiotami stosunków cywilnoprawnych są osoby fizyczne, osoby prawne oraz jednostki organizacyjne, którym ustawa przyznała zdolność prawną, czyli możliwość bycia podmiotem praw, a także obowiązków.

Stosunek cywilnoprawny może być tak skonstruowany, że po jednej stronie jest jeden podmiot, bądź wiele podmiotów.

Wielopodmiotowość występuje ona wtedy, gdy pojawia się:

- **wspólność w częściach ułamkowych,**
- **wspólność łączna,**
- **zobowiązanie solidarne,**
- **wspólność rozłączna.**

Przy wielopodmiotowości ważne jest odróżnienie stron stosunku cywilnoprawnego od jego podmiotów.

Co to jest prawo podmiotowe?

Prawo podmiotowe stanowi możliwość postępowania w określony sposób, która wynika ze stosunku prawnego i jest przyznana, z także zabezpieczona przez normę prawną.

możliwość postępowania - dany podmiot nie musi z niej korzystać, niektóre przepisy przewidują obowiązek z niej korzystania

wynika ze stosunku prawnego - treścią tego stosunku są prawa i obowiązki stron. Obowiązki jednego podmiotu są skorelowane z prawami innej osoby. Prawo podmiotowe jest zawsze treścią stosunku cywilnoprawnego

Źródłem prawa podmiotowego są **normy prawne**, które także **zabezpieczają** możliwość postępowania w określony sposób.

Prawo podmiotowe chroni interesy podmiotów prawa cywilnego, które są uznane przez prawo oraz określoną moralność. Wskazuje się, że interes podmiotu jest jedną z cech konstytutywnych prawa podmiotowego.

9. Czym różnią się prawa podmiotowe względne od praw podmiotowych bezwzględnych?

10. Jaka jest różnica między prawami podmiotowymi majątkowymi i prawami podmiotowymi niemajątkowymi?

Przepisy prawa nie zawierają określenia, kiedy mamy do czynienia z prawami majątkowymi, a kiedy z prawami niemajątkowymi, ale jednocześnie takie rozróżnienie stanowi podstawę wielu przepisów obowiązującego prawa.

Podstawą jest kryterium **związku prawa ze sferą ekonomiczną uprawnionego**. Oba prawa mogą być zarówno prawami względnymi, jak i bezwzględnymi.

11. Jakie prawa podmiotowe należą do praw zbywalnych i niezbywalnych?

*wyjątki ? (str43)

12. Co to jest zdolność prawna?

Zdolność prawna jest to właściwość, która polega na możliwości bycia podmiotem praw lub obowiązków. Nie jest prawem podmiotowym. Przysługuje każdemu człowiekowi w takim samym zakresie, każda osoba fizyczna może być podmiotem praw i obowiązków. Nie można się jej zrzec.

Szczególną odmianą zdolności prawnej jest **zdolność dziedziczenia** (zdolność do nabycia spadku i zapisu).

Ze zdolnością prawną wiąże się **zdolność sądowa** (możliwość bycia stroną lub uczestnikiem postępowania sądowego w sprawie cywilnej)

13. Od kiedy człowiek ma zdolność prawną?

Zdolność prawną ma każdy człowiek, **począwszy od chwili urodzenia**. Dziecko musi urodzić się żywe, wykazywać przejawy życia. Istnieje domniemanie, że dziecko urodziło się żywe. Jest to domniemanie wzruszalne, a więc może zostać obalone.

Istnieją prawa chroniące dziecko poczęte, ale jeszcze nienarodzone.

Dziecko poczęte, ale nienarodzone ma zdolność prawną warunkową.

Urodzenie się dziecka stanowi podstawę spisania **aktu urodzenia** przez urząd stanu cywilnego. Urodzenie dziecka trzeba zgłosić w ciągu 14 dni.

14. Kiedy ustaje zdolność prawna człowieka?

Zdolność prawna osoby fizycznej ustaje z chwilą jej śmierci. Z chwilą śmierci prawa i obowiązki, których podmiotem był zmarły albo gasną albo przechodzą na inne osoby.

Chwila śmierci jest tzw. śmierć mózgu, czyli trwałe i nieodwracalne ustanie czynności mózgu. Dowodem śmierci jest **akt zgonu**.

Postanowienie o stwierdzeniu zgonu wydaje sąd wówczas, gdy nie sporządzono aktu zgonu, a śmierć danej osoby jest niewątpliwa. Określa się chwilę śmierci, jeśli nie można jej ustalić, podaje się chwilę najbardziej prawdopodobną. Postanowienie o stwierdzeniu zgonu ma **charakter deklaracyjny**.

Postanowienie o uznaniu za zmarłego jest wydawane przez sąd w sytuacji, gdy człowiek zaginął i mimo upływu określonego w ustawie czasu oraz przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego nie można ustalić, czy dana osoba nadal żyje. Ma to **charakter konstytutywny**, ponieważ orzeczenie sądu wywołuje skutki prawne.

15. Jakie są przesłanki uznania za zmarłego?

Za zmarłego można uznać **osobę, która zaginęła**. Jeżeli jest wątpliwe czy osoba żyje czy nie - nie można stwierdzić zgonu. Uznanie za zmarłego może nastąpić po 10 latach od końca roku kalendarzowego, w którym osoba zaginiona jeszcze żyła (czyli od 31 grudnia). Termin może być skrócony gdy zaginiony skończył 70 lat - uznanie za zmarłego po **5 latach**. Nie można uznać osoby za zmarłą przed końcem roku kalendarzowego, w którym osoba ta ukończyła **23 lata**.

Szczególne okoliczności - osoba zaginęła w trakcie podróży morskiej albo powietrznej w związku z katastrofą lub innym szczególnym zdarzeniem – **po upływie 6 miesięcy** od dnia, w którym nastąpiła katastrofa albo inne szczególne zdarzenie.

Kiedy nie można stwierdzić katastrofy lub innego szczególnego zdarzenia – **termin 6 miesięczny rozpoczyna bieg z upływem roku** od dnia w którym statek miał przybić do portu przeznaczenia. Jeżeli nie było portu przeznaczenia – **termin 6 miesięczny rozpoczyna bieg z upływem 2lat** od dnia, w którym była ostatnia o nim wiadomość. Jeżeli osoba zaginęła w związku z bezpośrednim niebezpieczeństwem dla życia –

termin: po upływie roku od dnia, w którym niebezpieczeństwo ustało lub według okoliczności powinno ustać.

Postanowienie o uznaniu za zmarłego wydaje **sąd rejonowy**. Określa się chwilę śmierci, jeśli nie można jej ustalić, podaje się chwilę najbardziej prawdopodobną. Jeśli nie można jej ustalić, będzie to 31 grudnia roku kalendarzowego, w którym była ostatnia wiadomość że zaginiony żyje. Od tego się liczy termin potrzebny do uznania za zmarłego. Jeżeli jest tylko data dnia, za chwilę domniemanej śmierci uznaje się koniec dnia 24:00

16. Co indywidualizuje osobę fizyczną?

Indywidualizacji osoby fizycznej służą między innymi:

- Imię i nazwisko (każda osoba musi mieć te dwa oznaczenia, nazwisko: przynależność do rodziny, imię: od osoby która sprawuje władzę rodzicielską)
- Data i miejsce urodzenia,
- Imiona rodziców i nazwisko rodowe matki (lub ojca),
- Stan rodzinny (dotyczy miejsca, które osoba fizyczna zajmuje w tzw. rodzinie małej),
- Płeć,
- Wiek,
- Stan cywilny.

17. Jak określić miejsce zamieszkania osoby fizycznej?

Miejscem zamieszkania osoby fizycznej jest **miejscowość**, w której dana osoba przebywa z zamiarem stałego pobytu.

W celu określenia miejsca zamieszkania trzeba ustalić dwa elementy:

1. element ZEWNEŹTRZNY (corpus) – ustala się, stwierdzając, w jakiej miejscowości dana osoba przebywa.
2. element WEWNEŹTRZNY (animus) – określa się poprzez stwierdzenie, czy przebywa tam z zamiarem stałego pobytu.

Oba te elementy muszą być spełnione jednocześnie. Można mieć jedno miejsce zamieszkania. Nieobecność w danej miejscowości przez określony czas bez jednoczesnego zamiaru zmiany stałego pobytu nie powoduje utraty dotychczasowego miejsca zamieszkania.

Zasadniczo miejsce zamieszkania każda osoba fizyczna może obrać dowolnie, ale w przypadku niektórych osób swoboda ta została ograniczona, np. osoby pozostające pod władzą rodzicielską oraz pod opieką – W stosunku do tych osób można mówić o tzw. **pochodnym (ustawowym, prawnym) miejscu zamieszkania**.

18. Co to jest zdolność do czynności prawnych?

Zdolność do czynności prawnych jest to możliwość dokonywania czynności prawnych, które prowadzą do nabycia praw i zaciągnięcia zobowiązań, albo możliwość kreowania zmian w stosunkach cywilnoprawnych. Nie każdy podmiot prawa cywilnego ma zdolność do czynności prawnych.

Zdolność do czynności prawnych nie jest prawem podmiotowym, ponieważ nie jest elementem stosunku cywilnoprawnego.

Zakres zdolności do czynności prawnych:

- osoby prawne – zbieżne ze zdolnością prawną;
- osoby fizyczne – może nie mieć/ może mieć ograniczoną albo pełną zdolność do czynności prawnych.

19. Kto ma pełną zdolność do czynności prawnych?

Pełną zdolność do czynności prawnych mają osoby **pełnoletnie**, jeśli nie zostały ubezwłasnowolnione i nie ustanowiono dla nich doradcy tymczasowego w toku postępowania o ubezwłasnowolnienie.

Pełnoletniość uzyskuje się z dniem ukończenia 18 lat. Małoletni może uzyskać pełnoletniość przez zawarcie związku małżeńskiego.

20. Kto nie ma zdolności do czynności prawnych i jakie są tego konsekwencje?

Nie mają zdolności do czynności prawnej osoby fizyczne, które nie ukończyły 13 roku życia, oraz osoby ubezwłasnowolnione całkowicie.

UBEZWŁASNOWOLNIENIE: 1. ukończone 13 lat; 2. istnienie choroby psychicznej, niedorozwój umysłowy albo innego rodzaju zaburzenia psychicznego; 3. osoba nie jest w stanie kierować własnym postępowaniem.

Konsekwencją braku zdolności do czynności prawnych jest to, że **każda czynność prawna** dokonana przez osobę nie mającą zdolności do czynności prawnych jest **nieważna**.

21. Kto ma ograniczoną zdolność do czynności prawnych?

Ograniczoną zdolność do czynności prawnych mają:

- małoletni po ukończeniu 13 lat, jeżeli nie uzyskali pełnoletności poprzez wystąpienie w związek małżeński;
- osoby, które zostały ubezwłasnowolnione częściowo;
- osoby, dla których sąd ustanowił doradcę tymczasowego.

22. Co rozumiemy przez pojęcie dóbr osobistych?

Dobra osobiste są wartościami związanymi z człowiekiem, dobrami o charakterze niemajątkowym, które pozostają pod ochroną prawa cywilnego, niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. Nie można określić ich wartości w pieniądzu. Dobra osobiste są atrybutem każdej osoby fizycznej.

Np. zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko, wizerunek, nietykalność mieszkania.

23. Jakie środki ochrony zostały przewidziane w razie naruszenia dóbr osobistych?

Jeśli prawa osobiste zostaną naruszone lub są zagrożone, wówczas uprawnionemu przysługują środki ochrony w postaci:

- 1) Powództwa o ustalenie
- 2) Roszczenia o zaniechanie działań zagrażających dobrom osobistym lub je naruszających
- 3) Roszczenia o usunięcie skutków naruszenia
- 4) Roszczenia o zadośćuczynienie pieniężne
- 5) Roszczenia o zapłatę określonej sumy na cele społeczne
- 6) Roszczenia o naprawienie szkody.

24. Jakie podmioty są osobami prawnymi?

Osobami prawnymi są jednostki organizacyjne, którym ustawodawca nadał podmiotowość prawną. Są to twory o charakterze społecznym, zespalające aktywność grupy ludzi dążących do określonego celu.

Osobami prawnymi są Skarb Państwa oraz inne jednostki organizacyjne, którym przepisy szczególne przyznały osobowość prawną. Każda osoba prawna jest jednostką organizacyjną, natomiast nie każda jednostka organizacyjna jest osobą prawną.

25. Kiedy i w jaki sposób powstaje osoba prawna?

Sposób powstania osoby prawnej określają właściwe przepisy – nie ma ogólnych reguł i konieczne jest każdorazowo ustalenie w aktach normatywnych dotyczących konkretnej osoby prawnej przesłanek niezbędnych do nabycia osobowości prawnej

26. Jakie są cechy charakterystyczne osób prawnych?

Nazwa – (oznaczenie) osoby prawnej służy jej indywidualizacji w obrocie i ustala ją akt założycielski.

Siedziba – odpowiednikiem jest miejsce zamieszkania w przypadku osoby fizycznej. Siedzibę określa ustawa bądź statut.

Osoba prawna **działa przez organy**. Wolę osoby prawnej tworzą i urzeczywistniają powołane do tego osoby fizyczne wchodzące w skład organów.

Podmiotem stosunków prawnych jest osoba prawna, a nie jej organ.

Jeżeli osoba fizyczna zawiera umowę, występując bezpodstawnie jako organ osoby prawnej, to umowa nie wywołuje skutków prawnych. O bezpodstawnym działaniu **rzekomego organu** można mówić, gdy osoba nie pełniąc funkcji organu podszywa się pod organ osoby prawnej albo przekroczyła zakres jego kompetencji.

27. Jakie okoliczności prowadzą do ustania osoby prawnej?

Ustanie osób prawnych regulują właściwe przepisy. Kilka typowych przyczyn (jest ich więcej):

- **akt odpowiedniego organu państwa** – przestają istnieć przede wszystkim osoby prawne powołane przez te organy,
- **okoliczności obiektywne** – np. upływ czasu
- **decyzja o rozwiązaniu**

Z ustaniem osoby prawnej łączy się **likwidacja** jej działalności.

28. Czym charakteryzują się jednostki organizacyjne nie będące osobami prawnymi i jaki reżim ma zastosowanie do tych jednostek, jeżeli ustawa przyznała im zdolność prawną?

Do tych jednostek stosuje się odpowiednio przepisy o osobach prawnych. Takie jednostki są też nazywane jako „ułomne osoby prawne”, „osoba ustawowa”.

Do omawianych jednostek zalicza się jedynie jednostki wskazane w przepisach szczególnych. Jednostki nie mają osobowości prawnej, a jedynie zdolność prawną, mogą być samodzielnym podmiotem praw i obowiązków.

Należy pamiętać, że przepisy regulują różnego rodzaju jednostki organizacyjne, ale sam ten fakt nie przesądza jeszcze o nadaniu im zdolności prawnej.

Jednostki organizacyjne, którym ustawa przyznaje zdolność prawną, są **podobne do osób prawnych** – odpowiednio stosują przepisy dotyczące osób prawnych (czyli albo wprost, albo po dokonaniu modyfikacji, albo rezygnuje się z ich zastosowania).

Za zobowiązania jednostki organizacyjnej odpowiadają **subsydiarnie** (całym swoim majątkiem) jej członkowie

1.12

29. Kim jest konsument?

Konsumentem jest **osoba fizyczna dokonująca czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową**. Jeśli nabyty przedmiot może nadawać się do użytku osobistego jak i profesjonalnego, trzeba przeanalizować czy istnieje bezpośredni związek z działalnością gospodarczą/zawodową, jeżeli nie to osoba fizyczna występowała w roli konsumenta.

30. Kim jest przedsiębiorca?

Przedsiębiorcą jest **osoba fizyczna, osoba prawna, a także jednostka organizacyjna, wskazana w art 33 k.c., prowadząca we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową**. Przedsiębiorcą może być każdy podmiot prawa cywilnego, ale musi prowadzić we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową. W celu uzyskania statusu przedsiębiorcy nie jest potrzebne dokonanie jakichkolwiek formalności (np. wpis do rejestru), ani nie jest konieczne prowadzenie przedsiębiorstwa w znaczeniu przedmiotowym. Za przedsiębiorców uznaje się również **wspólników spółki cywilnej** w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej.

31. Co to jest firma?

Przedsiębiorca działa pod firmą. **Firma** jest zatem **oznaczeniem każdego przedsiębiorcy**, pod którym występuje on w obrocie. Przedsiębiorca ma nie tylko prawo, ale i obowiązek posługiwania się firmą.

Firma powinna mieć postać słowną.

Firma osoby fizycznej powinna się składać co najmniej z imienia i nazwiska tej osoby fizycznej.

Firmą osoby prawnej (a także jednostki organizacyjnej określonej w art.) jest jej nazwa. Może być dowolnie ukształtowana. Powinna zawsze zawierać **określenie jej formy prawnej**.

Przedsiębiorca może posługiwać się tylko jedną firmą, która powinna dostatecznie **odróżniać się** od firm innych przedsiębiorców prowadzących działalność **na tym samym rynku**. Nie może także **wprowadzać w błąd**. Firma jest ujawniana we właściwym rejestrze, chyba że odrębne przepisy stanowią inaczej.

Nie można zbyć firmy. Firma jest dobrem osobistym przedsiębiorcy i podlega ochronie.

32. Jakie są cechy konstytutywne rzeczy?

Cechy konstytutywne rzeczy (muszą być jednocześnie spełnione):

- **materialny charakter,**
- **wyodrębnienie z przyrody.**

Należy jednak pamiętać, że możliwe jest, iż mimo posiadania tych cech wyodrębnione przedmioty materialne są wyjęte z obrotu cywilnoprawnego, przez co tracą właściwości rzeczy w rozumieniu prawa cywilnego.

Można wymienić... rzeczami nie są: człowiek, zwierzę, dobra niematerialne, energia w różnych postaciach, część składowa rzeczy, zbiory rzeczy, złoża mineralne, pewne kompleksy majątkowe, res omnium communis, czyli powietrze, wody.

33. Czym różnią się rzeczy ruchome od nieruchomości?

Rzecz ruchoma każda rzecz która nie jest nieruchomością.

Nieruchomościami są części powierzchni ziemskiej, które stanowią odrębny przedmiot własności (grunty), a także budynki trwale związane z gruntem lub części tych budynków, jeśli na podstawie przepisów szczególnych stanowią odrębny od gruntu przedmiot własności.

Nieruchomości można podzielić na **3 rodzaje**:

- **nieruchomość gruntowa** – składa się z części powierzchni ziemskiej. Granice wyznaczają linie na powierzchni ziemi, które zostały ustalone między właścicielami gruntów sąsiednich albo w postępowaniu rozgraniczeniowym. Szczególnym rodzajem są **nieruchomości rolne**.

- **nieruchomość budynkowa** – budynek musi być **trwale związany z gruntem** i musi istnieć **przepis szczególny**, który stanowi, że budynek jest odrębnym od gruntu przedmiotem własności.

- **nieruchomości lokalowe** – występują wyjątkowo, stanowi o tym przepis szczególny.

Podział na ruchomości i nieruchomości ma duże znaczenie:

- niektóre prawa rzeczowe mogą dotyczyć tylko nieruchomości bądź ruchomości,
- niektóre umowy mogą dotyczyć tylko nieruchomości bądź ruchomości
- tylko dla nieruchomości są księgi wieczyste
- w inny sposób przeprowadza się egzekucje z nieruchomości i z rzeczy ruchomych.

34. Co rozumiemy przez pojęcie części składowej rzeczy?

Częścią składową rzeczy jest to co należy do rzeczy jako całości i nie może być od niej odłączone bez uszkodzenia lub istotnej zmiany całości lub przedmiotu odłączonego.

Części składowe rzeczy tworzą pewną całość w sensie gospodarczym i fizycznym,

Częścią składową rzeczy są zarówno jej naturalne składniki, jak i przedmiot, które zostały do niej sztucznie przyłączone.

Rzecz oraz część składową łączy jednocześnie więź fizyczna i funkcjonalna. O częściach składowych można mówić zarówno w odniesieniu do rzeczy ruchomych jak i nieruchomości.

Część składowa rzeczy nie może być odrębnym przedmiotem własności i innych praw rzeczowych. Część składowa dzieli losy całości, do której należy. Może być natomiast przedmiotem stosunków obligacyjnych.

Odłączenie części składowej od rzeczy jest równoznaczne ze zmianą jej charakteru prawnego.

35. Co to jest przynależność?

Przynależnością jest **rzecz ruchoma**. Przynależność musi być rzeczą **samoistną**.

Rzecz główna i przynależność muszą należeć do **tego samego właściciela**. Właściciel może jednak utracić prawo własności przynależności i wówczas staje się ona w pełni samodzielnie rzeczą

Przynależność jest **potrzebna do korzystania** z rzeczy głównej zgodnie z jej przeznaczeniem albo ułatwia korzystanie z rzeczy głównej. W stosunku przynależności zawsze jedna rzecz ma charakter rzeczy głównej, a druga jest rzeczą pomocniczą.

36. Czym są pożytki i jakie rodzaje pożytków można wyróżnić?

Pożytki można podzielić na pożytki rzeczy i pożytki prawa.

Pożytki rzeczy:

- pożytki naturalne – są to plody rzeczy i inne odłączone od rzeczy części składowe, jeżeli zgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki stanowią normalny dochód rzeczy,
- pożytki cywilne – są to dochody, które rzecz przynosi na podstawie stosunku prawnego.

Pożytki prawa są to dochody, które prawo przynosi zgodnie ze swoim społeczno-gospodarczym przeznaczeniem (pożytkiem wierzytelności są odsetki)

Osoba uprawniona do pobierania pożytków nabywa ich własności poprzez odłączenie ich od rzeczy. Jeśli przychody rzeczy nie są pożytkami, należą się właścicielowi, a nie osobie, która jest uprawniona do pobierania pożytków. Treść stosunku prawnego decyduje kto jest uprawniony do pobierania pożytków.

37. Czym jest przedsiębiorstwo?

Przedsiębiorstwo nie jest pojęciem jednoznacznym i można wymienić z co najmniej 3 znaczenia. Może on oznaczać **podmiot prawa cywilnego** (w znaczeniu podmiotowym), **działalność profesjonalną** (w znaczeniu funkcjonalnym) albo **przedmiot czynności** lub **stosunku prawnego** (w znaczeniu przedmiotowym). Tym ostatnim znaczeniem posługuje się art. 55k.c. i zgodnie z tym przepisem przedsiębiorstwo stanowi zespół składników materialnych i niematerialnych przeznaczonych do prowadzenia działalności gospodarczej. Obejmuje ono w szczególności:

- oznaczenie
- własność nieruchomości lub ruchomości
- prawa
- wierzytelności
- koncesje, licencje i zezwolenia
- tajemnice przedsiębiorstwa
- księgi i dokumenty związane z prowadzeniem działalności

W skład przedsiębiorstwa mogą wchodzić także inne składniki.

Przedsiębiorstwo jest przedmiotem prawa, nie zaś zbiorem odrębnych praw.

38. W jaki sposób dochodzi do zbycia przedsiębiorstwa?

Czynność zbycia jest czynnością rozporządzającą.

Zbycie, wydzierżawienie przedsiębiorstwa, a także ustanowienie na nim użytkowania powinno zostać dokonane w **formie pisemnej z podpisami notarialnie poświadczonymi**. Nie zachowanie tej formy = nieważność czynności prawnej. Jeśli w skład przedsiębiorstwa wchodzi nieruchomość, wówczas do przeniesienia własności przedsiębiorstwa konieczne jest zachowanie **formy aktu notarialnego**. Jeśli dochodzi do zbycia/wydzierżawienia przedsiębiorstwa przez osobę wpisaną do rejestru, wówczas powinno to być ujawnione w odpowiednim rejestrze.

39. Jak kształtuje się odpowiedzialność za długi związane z prowadzeniem zbytego przedsiębiorstwa?

Nabywca przedsiębiorstwa odpowiada solidarnie ze zbywcą za jego zobowiązania z prowadzeniem przedsiębiorstwa, chyba że w chwili nabycia przedsiębiorstwa mimo

zachowania należytej staranności nie wiedział o tych zobowiązaniach.

Odpowiedzialność nabywcy jest ograniczona do wartości przedsiębiorstwa według stanu z chwili nabycia, a według cen z chwili zaspokojenia wierzyciela.

Skutkiem nabycia przedsiębiorstwa jest to, że wierzyciel zyskuje drugiego dłużnika, którym jest nabywca przedsiębiorstwa. Nabywca odpowiada także całym swoim majątkiem, przy czym jego odpowiedzialność jest ograniczona do wartości nabytego przedsiębiorstwa zgodnie ze stanem z chwili nabycia, ale według cen z chwili zaspokojenia wierzyciela.

Występuje **kumulatywne (łączone) przystąpienie do długu** z mocy ustawy. Dotyczy jedynie nabycia translatywnego.

40. Czym jest gospodarstwo rolne?

W jego skład wchodzi grunty rolne, grunty leśne, budynki i ich części, urządzenia i inwentarz oraz prawa związane z prowadzeniem gospodarstw rolnego. Wszystkie wymienione składniki stanowią lub mogą stanowić zorganizowaną całość gospodarczą. Całość nie musi stanowić własności jednej osoby. Brak jednego składnika nie pozbawia zorganizowanego zespołu składników cech gospodarstwa, ale zawsze w skład muszą wchodzić **grunty rolne**.

Gospodarstwo rolne może być przedmiotem samodzielnego obrotu i można je zbyć na podstawie jednej czynności prawnej. Nabywca gospodarstwa odpowiada solidarnie ze zbywcą za zobowiązania.

1.17

41. Co to jest czynność prawna?

Czynność prawna jest stanem faktycznym, którego elementem jest co najmniej jedno oświadczenie woli uzewnętrzniające wolę podmiotu prawa cywilnego wywołania określonych skutków prawnych, z którym to stanem ustawa wiąże konsekwencje wyrażone w samym oświadczeniu. **Czynność prawna** jest zatem zdarzeniem prawnym polegającym na świadomym na świadomym zachowaniu się osoby fizycznej (także organu osoby prawnej), w którym przejawia się dążenie do osiągnięcia określonych skutków cywilnoprawnych. Czynności prawne stanowią narzędzie, za pomocą którego podmioty stosunków cywilnoprawnych mogą zgodnie ze swoją wolą kształtować stosunki cywilnoprawne.

Czynność prawna jest stanem faktycznym, co oznacza, że do jej dokonania konieczne jest pojawienie się wszystkich elementów, które zostały określone dla niej w ustawie. Jednym z tych elementów jest oświadczenie woli (1 lub więcej oświadczeń). Zazwyczaj oprócz oświadczenia woli konieczna jest realizacja także innych elementów. **Nie są czynnościami prawnymi** stany faktyczne, których składnikiem nie są oświadczenia woli.

42. Czym jest oświadczenie woli?

Oświadczenie woli stanowi każde zachowanie się człowieka, które wyraża dostatecznie zamiar wywołania określonych skutków prawnych. Zachowanie takie musi być zrozumiałe w tym sensie, że przynajmniej w drodze wykładni możliwe jest ustalenie jego znaczenia. Dodatkowo musi dotyczyć spraw, które nie są objęte z punktu widzenia prawa cywilnego, a także nie może być skutkiem zastosowania przymusu i

musi być złożone na serio.

Między oświadczeniem woli, które jest jej przejawem, a wolą wewnętrzną mogą wystąpić rozbieżności. Co do zasady decydujące znaczenie ma w takiej sytuacji treść oświadczenia.

Oświadczenie woli może zostać złożone za pomocą zachowania, które można przybrać dowolną postać (postać elektroniczna, wypowiedź ustna, ustalone gesty, a nawet inne zachowania). Mając na względzie rodzaj zachowania można podzielić **oświadczenie woli wyraźne i dorozumiane**. Oświadczenie woli nie może zostać złożone poprzez **milczenie**, ponieważ nie ujawnia ono woli danej osoby w sposób dostateczny.

1.18

43. Jaka jest różnica między czynnościami prawnymi jednostronnymi, umowami i uchwałami?

Według kryterium liczby stron uczestniczących w dokonywaniu czynności prawnej, można wyróżnić czynności prawne jednostronne, umowy i uchwały.

Cechą charakterystyczną **czynności prawnych jednostronnych** jest to, że są one dokonywane przez złożenie oświadczenia woli jednej strony. Takie czynności występują stosunkowo rzadko.

Czynności prawne dwustronne (wielostronne) to inaczej **umowy**. Charakteryzują się one tym, że dochodzą one do skutku, jeżeli co najmniej dwie strony złożą zgodne oświadczenia woli. (po jednej stronie może występować kilka osób).

Uchwały wymagają złożenia oświadczeń przez większą liczbę podmiotów, przy czym oświadczenia tych podmiotów nie muszą być zgodne. Do podjęcia uchwały często jest wymagana obecność określonej liczby podmiotów, czyli tzw. kworum.

Charakterystyczną cechą uchwały jest to, że wiążą one nie tylko te osoby, które głosowały za ich przyjęciem, ale także te, które głosowały przeciw.

44. Czym różnią się czynności realne i konsensualne?

Różnica między czynnościami polega na tym, że do dokonania **czynności prawnej realnej** niezbędne jest – oprócz oświadczenia woli – dokonanie zmiany stanu faktycznego władztwa nad rzeczą (innym przedmiotem materialnym). Zmiana władztwa nad rzeczą stanowi zewnętrzny wyraz oświadczeń woli stron.

Z **czynnością prawną konsensualną** mamy do czynienia, jeśli do jej dokonania nie jest konieczne wydanie rzeczy. Elementami tej czynności prawnej są oświadczenia woli stron, ale może ona zawierać także inne elementy.

W razie wątpliwości jaka to czynność jedynym koniecznym ustaleniem jest to, czy do jej dokonania wymagane jest wydanie rzeczy. Pozytywne rozstrzygnięcie powyższej kwestii przesądza o zakwalifikowaniu danej czynności prawnej do grupy czynności prawnych realnych.

1.19

45. Jakie kryteria podziału na czynności prawne między żyjącymi i na wypadek śmierci?

Kryterium – kiedy ma nastąpić skutek danej czynności prawnej.

Czynności prawne na wypadek śmierci wywołują skutki prawne z chwilą śmierci osoby, która dokonała tego typu czynności prawnej (np. testament). Korzyści mogą odnieść osoby, które w chwili śmierci istniały. Czynności na wypadek śmierci

mogą być dokonywane tylko przez osoby fizyczne.

Inne czynności prawne należy zaliczyć do grupy **czynności prawnych między żyjącymi**. Czynności te wywołują skutki prawne w sferze osób, które istnieją w chwili dokonywania czynności prawnej. Późniejsza śmierć osoby dokonującej tej czynności prawnej nie ma wpływu na jej ważność. Czynności między żyjącymi mogą być dokonywane zarówno przez osoby fizyczne, osoby prawne, jak i jednostki organizacyjne nie będące osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną.

46. W jaki sposób ustala się chwilę złożenia oświadczenia woli?

Przy oświadczeniach indywidualnie adresowanych duże znaczenie ma ustalenie, kiedy należy uznać je za złożone. Za chwilę złożenia oświadczenia woli można uznać:

- moment uzewnętrznienia (tzw. **teoria oświadczenia**)
- moment wysłania oświadczenia woli (tzw. **teoria wysłania**)
- moment doręczenia oświadczenia adresatowi (tzw. **teoria doręczenia**)
- moment zapoznania się z treścią oświadczenia woli przez jego adresata (tzw. **teoria zapoznania się**)

Oświadczenie woli zostaje złożone adresatowi w momencie, gdy doszło do niego w taki sposób, że mógł się zapoznać z jego treścią.

Oświadczenie woli w postaci elektronicznej zostaje złożone, gdy adresat mógł zapoznać się z jego treścią.

W przypadku oświadczeń woli do nieokreślonego kręgu osób, chwilą złożenia oświadczenia woli jest **moment ich publicznego ogłoszenia**.

Złożenie oświadczenia woli nie jest uzależnione od tego, czy adresat rzeczywiście zapoznał się z treścią oświadczenia. Istotne jest tylko to, czy miał taką możliwość. Osoba która składa oświadczenie woli, powinna mu ją stworzyć.

47. Jakie formy szczególne oświadczeń woli zostały wyróżnione w Kodeksie cywilnym?

Do form szczególnych (szczególnych form uzewnętrzniania woli) zaliczamy:

1. zwykłą formę pisemną,
2. poświadczenie daty,
3. poświadczenie podpisu,
4. akt notarialny,
5. formę elektroniczną.

Pkt. 1-4 każda następna może zastąpić wymienioną na wcześniejszym miejscu.

Pkt. 2-4 są to tzw. **kwalifikowane formy szczególne**.

Oprócz wskazanych form niekiedy przepisy przewidują jeszcze inne formy szczególne charakterystyczne dla danego typu czynności.

48. Czym charakteryzuje się forma pisemna?

Do zachowania formy pisemnej wystarczy własnoręczny podpis na dokumencie, który obejmuje treść oświadczenia woli (dokument nie musi być sporządzony własnoręcznym pismem).

Do zawarcia umowy w formie pisemnej wystarczy wiana pism, z których każde obejmuje treść oświadczenia woli jednej ze stron i jest przez nią podpisane.

Podpis jest językowym znakiem graficznym, który składający oświadczenie stawia własnoręcznie i obejmuje jego imię i nazwisko. **Podpis**: pod tekstem, nie musi być czytelny (ale musi mieć charakterystyczne cechy), to nie są inicjały, tekst poniżej podpisu - nie jest objęty oświadczeniem woli.

Inicjały mają charakter **parafy** potwierdzające, że dokument jest gotowy do podpisu. Od pojęcia podpisu należy odróżnić jego **formy zastępcze**, które zostały przewidziane dla osób, które nie mogą pisać, ale mogą czytać, oraz dla osób, które nie mogą pisać ani czytać.

1.20

49. Jaki skutek ma data pewna?

Przepisy szczególne czasem przewidują formę pisemną kwalifikowaną polegającą na urzędowym poświadczeniu na dokumencie daty, która staje się tzw. **datą pewną**. Poświadczenie daty jest także skuteczne w stosunku do osób, które nie uczestniczyły w dokonywaniu określonej czynności prawnej.

Czynność prawna ma datę pewną również:

- w razie stwierdzenia w jakimkolwiek dokumencie urzędowym, że czynność została dokonana – od daty dokumentu urzędowego,
- w razie umieszczenia jakiegokolwiek wzmianki przez organ państwowy, organ jednostki samorządu terytorialnego albo przez notariusza na obejmującym czynność dokumencie – od daty wzmianki,
- w razie śmierci jednej z osób podpisanych na dokumencie – datę złożenia przez tę osobę podpisu na dokumencie uważa się za pewną od daty śmierci tej osoby.

50. Co to jest urzędowe poświadczenie podpisu?

Urzędowe poświadczenie podpisu jest dokonywane przez notariusza lub powołany do tego organ poprzez zamieszczanie na piśmie klauzuli potwierdzającej własnoręczność podpisu osoby wymienionej w powyższej klauzuli. Poświadczenie podpisu wyklucza ryzyko, że osoba, która oświadczenie podpisała, zaprzeczy, że na dokumencie widnieje jej podpis. Zadaniem notariusza lub powołanego do tego organu jest stwierdzenie, że podpis pochodzi od konkretnej osoby.

51. Na czym polega forma aktu notarialnego?

Przy sporządzaniu aktu notarialnego notariusz nie tylko spisuje oświadczenia woli stron, ale nadto współuczestniczy w ich redagowaniu. Notariusz ma obowiązek udzielenia stronom niezbędnych wyjaśnień, a także zbadać treść umowy i zgodność z prawem.

Akt notarialny powinien zawierać podpisy osób biorących udział w akcie oraz osób obecnych przy sporządzeniu aktu, a także podpis notariusza. Przed podpisaniem powinien być odczytany przez notariusza albo inną osobę w jego obecności.

Oryginał aktu notarialnego pozostaje w kancelarii notariusza. Stronom mogą być wydawane **wypisy**, które mają moc prawną oryginału.

Akt notarialny może być też sporządzony przez **konsula**.

1.21

52. Kiedy oświadczenie woli złożone w postaci elektronicznej jest równoważne z oświadczeniem woli złożonym w formie pisemnej?

Oświadczenie woli złożone w postaci elektronicznej opatrzone bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu jest równoważne z oświadczeniem woli złożonym w formie pisemnej. Art.

78 § 2 k.c.

Oświadczenie złożone zgodnie z wymogami:

- oświadczenie powinno być złożone w postaci elektronicznej,
- opatrzone powinno być bezpiecznym **podpisem elektronicznym**,
- podpis ten powinien być weryfikowany za pomocą **ważnego kwalifikowanego certyfikatu**.

Oświadczenie w postaci elektronicznej może zostać złożone bez użycia podpisu elektronicznego, ale wówczas nie będzie równoważne zwykłej formie pisemnej.

53. Jaki charakter ma pismo potwierdzające zawarcie umowy?

Pisma potwierdzające zawarcie umowy występują w obrocie obustronnie profesjonalnym.

Omawiana regulacja ma na celu przyspieszenie obrotu. Nie stosuje się jej jedynie wówczas, gdy zachowanie zwykłej formy pisemnej lub też innej formy szczególnej było niezbędne dla ważności umowy.

Art. 77¹. W wypadku gdy umowę zawartą pomiędzy przedsiębiorcami bez zachowania formy pisemnej jedna strona niezwłocznie potwierdzi w piśmie skierowanym do drugiej strony, a pismo to zawiera zmiany lub uzupełnienia umowy, nie zmieniające istotnie jej treści, strony **wiąże umowa o treści określonej w piśmie potwierdzającym**, chyba że druga strona niezwłocznie się temu sprzeciwiła na piśmie.

54. Jakie są formy oświadczenia woli?

Oświadczenia woli mogą być składane w dowolnej formie. Wyjątkiem jest konieczność zachowania określonej formy. Jej nie zachowanie może wywołać różne skutki prawne. Zależnie od tych konsekwencji można wyróżnić trzy typy form:

- formę zastrzeżoną pod rygorem nieważności
- formę zastrzeżoną dla wywołania określonych skutków prawnych
- formę zastrzeżoną dla celów dowodowych.

1.22

55. Jakie są skutki niedochowania formy czynności prawnej zastrzeżonej pod rygorem nieważności i formy zastrzeżonej dla wywołania określonych skutków prawnych?

Forma zastrzeżona pod rygorem nieważności to forma szczególna, której niezachowanie skutkuje nieważnością czynności prawnej. Czynność prawna dokonana bez zachowania takiej formy nie wywoła żadnych skutków prawnych. Skutki te mogą zostać wywołane w razie dokonania czynności prawnej we właściwej formie.

Przez **formę zastrzeżoną dla wywołania określonych skutków prawnych** rozumie się formę, od której zachowania ustawa uzależnia wywołanie niektórych skutków. Jeśli forma ta nie zostanie zachowana, czynność prawna jest ważna i wywołuje skutki prawne, ale nie wszystkie (tych, dla których konieczne było zachowanie określonej formy czynności prawnej).

56. Jakie są skutki niedochowania formy czynności prawnej zastrzeżonej dla celów dowodowych?

Formą zastrzeżoną dla celów dowodowych jest zwykła forma pisemna, jej niedochowanie ogranicza możliwość skorzystania z niektórych środków dowodowych (zeznania świadków, przesłuchania stron). Skutki występują na płaszczyźnie procesowej. Czynność prawna jest zatem ważna i wywołuje skutki prawne.

Art. 74 § 2. Jednakże mimo niezachowania formy pisemnej przewidzianej dla celów dowodowych, dowód ze świadków lub dowód z przesłuchania stron jest dopuszczalny, jeżeli obie strony wyrażą na to zgodę, jeżeli żąda tego konsument w sporze z przedsiębiorcą albo jeżeli fakt dokonania czynności prawnej będzie uprawdopodobniony za pomocą pisma.

57. Z czego wynika konieczność dochowania określonej formy dokonania czynności prawnej?

Konieczność dochowania określonej formy dokonania czynności prawnej może wynikać przede wszystkim z **ustawy**. Może to być zarówno Kodeks cywilny, jak i inne ustawy oraz może być następstwem dokonania innej czynności prawnej, dla której zastrzeżono formę szczególną (**forma czynności prawnych następczych**). Forma szczególna może zostać zastrzeżona w **umowie** łączącej strony.

1.23

58. Jakie reguły obowiązują w przypadku zastrzeżenia formy szczególnej dokonania czynności prawnej w ustawie?

Podstawową zasadą jest: formy szczególne, poza formą pisemną, mogą być zastrzeżone jedynie pod rygorem nieważności albo dla wywołania określonych skutków prawnych. W razie wątpliwości badamy czy przepis wskazuje, że zachowanie formy jest niezbędne do wystąpienia określonego skutku.

Forma pisemna może zostać zastrzeżona zarówno pod rygorem nieważności, jak i dla określonych skutków prawnych oraz dla celów dowodowych.

Przepisy ustawy mogą bezpośrednio określać, w jakiej formie powinna być dokonana czynność prawna.

W wypadku gdy dla dokonania czynności prawnej zastrzeżono formę szczególną pod rygorem nieważności, cała czynność powinna być dokonana w tej formie. Jeżeli umowa powinna zostać zawarta w formie szczególnej, oświadczenie każdej ze stron musi zostać złożone z zachowaniem tej formy. Powyższa reguła może jednak zostać wyłączona przez przepis szczególny.

59. Na czym polega zasada swobody zawierania umów?

Zasada swobody umów oznacza, że podmioty stosunków cywilnoprawnych mogą kształtować wiążące je stosunki prawne poprzez swoje oświadczenia woli.

Zasada swobody umów: Art. 353¹. Strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współzycia społecznego.

60. Co rozumiemy przez pojęcie „umowy adhezyjne”?

Umowy adhezyjne (umowy przystąpienia) są związane z masowym zawieraniem umów przez dostawców pewnej kategorii towarów i usług (gaz, energia elektryczna). Podmioty (dostawcy) opracowują treść umowy oraz warunki. Potrzebna jest wola stron. Odbiorcy pozostaje wybór: czy tego typu umowę zawrzeć, czy nie, z kim chce taką umowę zawrzeć. Odbiorca nie ma większego wpływu na treść umowy.

61. Jakie sposoby zawierania umów zostały przewidziane przez przepisy Kodeksu cywilnego?

Każda umowa jest zawierania poprzez złożenie zgodnych oświadczeń woli przez każdą ze stron.

W części ogólnej Kodeksu cywilnego znajduje się regulacja dotycząca czterech typów zawierania umów, do których należą:

- oferta,
- negocjacje,
- aukcja,
- przetarg.

Powyższe tryby nie wykluczają się wzajemnie. Nie są także jedynymi sposobami zawierania umów.

62. Co to jest oferta?

Oferta jest to oświadczenie woli złożone drugiej stronie, w którym osoba składająca oświadczenie wyraża zamiar zawarcia umowy, określając jednocześnie istotne postanowienia tej umowy. Osoba która składa ofertę = **oferent**, oferta skierowana jest do **oblata**. Ofertą jest jedynie stanowcza propozycja zawarcia umowy, a nie ogólny zamiar zawierania w przyszłości umów o bliżej nie określonej treści. Oferta musi zawierać konieczne elementy umowy, jeżeli ich nie ma takie oświadczenie jest traktowane jako **zaproszenie do zawarcia umowy**. Oferta może być złożona wprost albo w sposób dorozumiany.

Oferta może zostać złożona w **dowolnej formie**, przy czym jeśli do zawarcia umowy jest wymagane zachowanie formy szczególnej, wówczas oferta powinna być złożona w tej formie.

63. Na czym polega stan związania ofertą?

Polega na tym, że oblat poprzez swoje oświadczenie woli o przyjęciu oferty może doprowadzić do zawarcia umowy. Oferent natomiast nie ma już wpływu na samą ofertę i nie może jej modyfikować, dlatego ustawodawca określił granicę czasową trwania takiego stanu.

Stan związania ofertą powstaje od momentu wskazanego w samej ofercie, a jeśli takiego nie wskazano:

- od chwili jej ogłoszenia,
- od dnia uprząstąpienia oferty adresatowi tak, aby mógł się z nią zapoznać,
- od potwierdzenia jej otrzymania.

.25

64. Czym charakteryzuje się oferta złożona w postaci elektronicznej?

Art. 66¹. § 1. Oferta złożona w postaci elektronicznej wiąże składającego, jeżeli druga strona niezwłocznie potwierdzi jej otrzymanie.

§ 2. Przedsiębiorca składający ofertę w postaci elektronicznej jest obowiązany przed zawarciem umowy poinformować drugą stronę w sposób jednoznaczny i zrozumiały o:

- 1) czynnościach technicznych składających się na procedurę zawarcia umowy;
  - 2) skutkach prawnych potwierdzenia przez drugą stronę otrzymania oferty;
  - 3) zasadach i sposobach utrwalania, zabezpieczania i udostępniania przez przedsiębiorcę drugiej stronie treści zawieranej umowy;
  - 4) metodach i środkach technicznych służących wykrywaniu i korygowaniu błędów we wprowadzanych danych, które jest obowiązany udostępnić drugiej stronie;
  - 5) językach, w których umowa może być zawarta;
  - 6) kodeksach etycznych, które stosuje, oraz o ich dostępności w postaci elektronicznej.
- Niedopełnienie powyższych obowiązków nie wpływa jednak na ważność oferty, ale może rodzić odpowiedzialność odszkodowawczą przedsiębiorcy, który ich nie dopełnił.

65. Kiedy dochodzi do zawarcia umowy w trybie ofertowym?

Przyjęcie oferty jest oświadczeniem, w którym adresat oferty akceptuje warunki wskazane w ofercie. Przykład – umowy adhezyjne. Powinno ono zostać złożone oferentowi. Jeżeli nie zostanie mu złożone, nie dochodzi do zawarcia umowy.

Wyjątkowo umowa może zostać zawarta bez złożenia oświadczenia woli o przyjęciu oferty. Do zawarcia umowy może dojść poprzez **przystąpienie do jej wykonania**.

[nie może być tak, że milczenie = przyjęcie oferty.. to dotyczy tylko **przedsiębiorców pozostających w stałych stosunkach handlowych**]

66. W jaki sposób określa się miejsce i czas zawarcia umowy?

Data i miejsce zawarcia umowy mogą zostać określone przez same strony umowy. Jeśli strony nic nie postanowiły w tym zakresie, **miejscem zawarcia umowy** jest miejsce otrzymania przez oferenta oświadczenia o przyjęciu oferty.

Jeśli do zawarcia umowy nie jest konieczne dojście oświadczenia o przyjęciu oferty do oferenta albo oferta jest składana w postaci elektronicznej, wówczas umowa jest zawarta w miejscu zamieszkania (siedzibie oferenta).

1.26

67. Kiedy dochodzi do zawarcia umowy w drodze negocjacji?

Do zawarcia umowy w toku negocjacji dochodzi dopiero wówczas, gdy strony uzgodnią wszystkie postanowienia umowy. Strony mogą postanowić, że umowa zostanie zawarta już wtedy, gdy dojdą do porozumienia co do jej istotnych elementów.

Art. 72. § 1. Jeżeli strony prowadzą negocjacje w celu zawarcia oznaczonej umowy, umowa zostaje zawarta, gdy strony dojdą do porozumienia co do wszystkich jej postanowień, które były przedmiotem negocjacji.

Negocjacje są dialogiem potencjalnych kontrahentów, którzy zmierzają do zawarcia określonej umowy. Strony wzajemnie „ucierają” swoje stanowiska, wymieniają informacje niezbędne do zawarcia umowy. Wszystko powinno być prowadzone z zgodzie z dobrymi obyczajami. Negocjacje mogą przebiegać w różny sposób.

68. Co rozumiemy przez pojęcia „aukcja” i „przetarg”? /wspólne elementy/

Aukcja i przetarg są **postępowaniami wielostronnymi i eliminacyjnymi**. Ich celem jest wybór oferty, która będzie najkorzystniejsza spośród innych ofert. Osoby uczestniczące – mają takie same prawa i obowiązki, a także obowiązują je te same reguły **postępowania = zaproszenie do aukcji albo przetargu, składanie ofert i wybór najkorzystniejszej oferty**.

Osoba, która zamierza zawrzeć umowę może samodzielnie ogłosić rozpoczęcie postępowanie albo zlecić innej osobie – pełni funkcje organizatora. W ogłoszeniu trzeba zaznaczyć, czy organizator ogłasza przetarg czy aukcję, ale nie trzeba zaznaczać wszystkich warunków przystąpienia do aukcji/przetargu.

Jednym z warunków może być wpłata określonej sumy albo ustanowienie odpowiedniego zabezpieczenia jej wpłaty, czyli **wadium**.

Od momentu ogłoszenia aukcji/przetargu organizator powinien postępować zgodnie z zasadami wskazanymi w ogłoszeniu... zmiany/odwołanie możliwe jest, gdy zostało to wcześniej zastrzeżone w treści.

Dalszy przebieg postępowania uzależniony jest od typu zawierania umów - aukcja/przetarg.

1.27

69. W jaki sposób przebiega aukcja i kiedy dochodzi do zawarcia umowy?

Aukcja – do stosunkowo prostych umów. Wszyscy **uczestnicy gromadzą się w jednym miejscu** albo **komunikują się** za pomocą środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość (**zasada jedności czasu, miejsca, osób i aukcji**). Oferty składane są ustnie lub za pośrednictwem znaków (tabliczki). Uczestnicy aukcji, zwani **licytantami**, zgłaszają kolejno oferty (**kolejne postąpienia**). Jeżeli nie zastrzeżono inaczej, oferta złożona w toku aukcji wiąże do momentu złożenia korzystniejszej oferty przez innego uczestnika.

Umowa zostaje zawarta z chwilą udzielenia **przybicia** (=zamknięcie aukcji). Następuje przez uderzenie młotkiem lub ogłoszeniem zamknięcia licytacji i oświadczenie, że przyjmuje się ofertę, która została złożona przez licytanta.

70. W jaki sposób przebiega przetarg i kiedy dochodzi do zawarcia umowy?

Przetarg – do bardziej skomplikowanych umów. **Nie jest konieczna jednoczesna obecność uczestników**. Zasadą jest, że nie są obecni równocześnie. Składają oferty na piśmie przez czas i na adres wskazane w ogłoszeniu przetargu. Oferta wybierana jest bezpośredni przez organizatora, albo przez **komisje przetargową**.

Umowa zostaje zawarta z chwilą, gdy oświadczenie o przyjęciu oferty doszło do uczestnika przetargu w taki sposób, że mógł się zapoznać z jego treścią, chyba że w warunkach przetargu zaznaczono inaczej.

71. Co to jest wadium?

Stanowi ono gwarancje tego, że w przetargu będą brały udział osoby, które są rzeczywiście zainteresowane zawarciem umowy.

Stanowi ono pewnego rodzaju zabezpieczenie dla stron polegające na tym, że w razie gdy uczestnik aukcji/przetargu, którego oferta została wybrana, uchyla się od zawarcia umowy, dla ważności której konieczne jest spełnienie szczególnych wymagań określonych w ustawie, organizator aukcji/przetargu może pobraną sumę zatrzymać albo dochodzić zaspokojenia z przedmiotu zabezpieczenia.

72. Co to jest wada oświadczenia woli?

Pojęcie **wada oświadczenia woli** dotyczy instytucji prawa cywilnego, których wspólna cechą jest to, że uwzględniają niektóre stany psychiczne towarzyszące podjęciu decyzji lub złożeniu oświadczenia woli.

Do wad oświadczeń woli należą:

- stan wyłączający świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli,
- pozorność,
- błąd,
- podstęp,
- groźba.

73. Kiedy występuje stan wyłączający świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli i jakie są tego konsekwencje?

Stan ten ocenia się na chwilę dokonywania czynności prawnej. Jeśli w tej chwili osoba miała nawet przemijające zaburzenia czynności psychicznych, które wyłączały świadome, albo swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli, czynność prawna jest nieważna – przyczyna tkwi w samym oświadczającym. Zaistnienie takiego stanu powinno zostać udowodnione przez osobę, która powołuje się na nieważność oświadczenia.

Skutkiem jest co do zasady nieważność czynności prawnej, ale przepisy mogą na przykład stanowić, że czynność prawna dotknięta tego typu wadą może zostać unieważniona.

74. Na czym polega pozorność i jakie są jej skutki?

Pozorność polega na tym, że strony potajemnie porozumiewają się co do tego, że złożone przez nich oświadczenia albo w ogóle nie wywołają skutków prawnych (**pozorność zwykła** – wystąpi czynność prawna pozorna), albo wywołają inne skutki prawne niż wynika to z pozornej czynności prawnej (**pozorność kwalifikowana** – czynność pozorna i czynność ukryta).

Czynność pozorna jest bezwzględnie nieważna, natomiast ważność ukrytej czynności prawnej ocenia się według właściwości tej czynności. Czynność ta będzie ważna, jeżeli zostały spełnione przesłanki formalne i materialne jej ważności. Jeśli na podstawie pozornego oświadczenia została dokonana czynność prawna, na podstawie której osoba trzecia nabyła prawo/została zwolniona z obowiązku, pozorność nie wpływa na skuteczność tej czynności prawnej, chyba że osoba trzecia działa w złej wierze.

1.29

75. Jaki błąd ma doniosłość prawną i jakie są konsekwencje złożenia oświadczenia pod wpływem błędu?

Błąd jako wada oświadczenia woli musi być **istotny** i dotyczyć **treści** czynności prawnej. Musi zatem dotyczyć czynności uregulowanych w treści czynności prawnej. Może to być każdy element treści czynności prawnej, zarówno przedmiotowo istotny, jaki i podmiotowo istotny, a także nieistotny. Błąd może dotyczyć całej umowy bądź poszczególnych jej postanowień. Błąd musi być **subiektywnie i obiektywnie istotny**.

Jeśli oświadczenie było składane **innej osobie**, można się uchylić od skutków prawnych (musi być spełniona jedna przesłanka)-dotyczy to czynności odpłatnych, dla

nieodpłatnych błęd ma dotyczyć treści i być istotny. Adresat, który nie zrozumiał oświadczenie, nie może powołać się na działanie pod wpływem błędu. Jeśli oświadczenie woli zostało złożone pod wpływem błędu, można się **uchylić od jego skutków prawnych**.

76. Czym charakteryzuje się podstęp?

Podstęp polega na tym, że osoba składająca oświadczenie woli jest świadomie wyprowadzana w błąd przez inną osobę albo też osoba ta wzmacnia jej błędne przekonanie, aby zostało złożone oświadczenie oznaczenie treści / lub osoba milczy chociaż powinna ujawnić pewne informacje.

Art. 86. § 1. Jeżeli błąd wywołała druga strona podstępnie, uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu może nastąpić także wtedy, gdy błąd nie był istotny, jak również wtedy, gdy nie dotyczył treści czynności prawnej. > w przypadku podstępnego wprowadzenia w błąd można powołać się na błąd, nawet gdy nie jest istotny i nie dotyczy treści, ale musi wystąpić związek między nieprawidłowym wyobrażeniem rzeczywistości złożonym oświadczeniem..... Skutkiem zaistnienia podstępu jest powstanie możliwości uchylenia się od skutków prawnych złożonego oświadczenia.

1.30

77. W jakich sytuacjach groźba ma doniosłość prawną?

Celem groźby musi być złożenie konkretnego oświadczenia woli. Groźba musi wpłynąć na złożenie tego właśnie oświadczenia woli. System prawny zapewnia ochronę przed groźbą **bezprawną** (ktoś grozi czynem zabronionym przez prawo, ale i czynem zgodnym, ale wykorzystywanym w złym celu) i **poważną** (stwarza poważne niebezpieczeństwo dla dóbr bądź osobistych, bądź majątkowych jakiejkolwiek osoby). Konsekwencją złożenia oświadczenia woli pod wpływem groźby jest możliwość uchylenia się od skutków prawnych tego oświadczenia.

78. Na czym polega uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu, podstępu lub groźby?

Błąd, podstęp, groźba są wadami oświadczenia woli, które powodują **względną nieważność** czynności prawnej. Czynność prawna jest niewzruszalna. Możliwość uchylenia się od skutków jest **prawem podmiotowym kształującym**. Jego realizacja następuje przez złożenie innej osobie stosownego oświadczenia woli na piśmie. Oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych powinno zostać dokonane w **formie pisemnej** – dla celów **dowodowych**. Oświadczenie to powinno być złożone drugiej stronie czynności prawnej, lub osobie zainteresowanej w skutkach dokonanej czynności prawnej. Konsekwencją uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia woli jest to, że gasną wszelkie związane z nim skutki prawne od chwili złożenia tego oświadczenia.

79. W jaki sposób można sklasyfikować elementy treści czynności prawnych?

Wśród elementów treści czynności prawnej można wyróżnić trzy ich typy:

- **elementy przedmiotowo istotne** – wskazane w ustawie, które pozwalają zakwalifikować daną czynność prawną do typu czynności prawnej wskazanego w ustawie. Elementy indywidualizują daną czynność.

- **elementy nieistotne** – elementami nieistotnymi są wskazane przez ustawę skutki dokonania określonego typu czynności prawnej. Skutki te mogą zostać określone w treści czynności prawnej.

- **elementy dodatkowe** – takie elementy, które muszą być zawarte w treści czynności prawnej, jeśli strony chcą, aby wystąpiły wskazane w nich skutki, ale elementy te nie służą zaklasyfikowaniu czynności prawnej do ustawowo określonego jej typu.

Wśród elementów dodatkowych należy wyróżnić **elementy dodatkowe samoistne** oraz elementy **dodatkowe charakterystyczne dla określonego typu czynności prawnej**.

80. Co to jest warunek?

Warunek jest elementem treści czynności prawnej. Jest to zastrzeżenie umowne, które uzależnia powstanie albo ustanie skutku prawnego od zdarzenia przyszłego i niepewnego. Warunek może zostać zamieszczony w każdej czynności prawnej. Warunkami nie są tzw. **warunki prawne**. Wśród warunków podstawowe znaczenie ma podział na:

- **warunki zawieszające** – to zastrzeżenie umowy, które uzależnia powstanie skutku prawnego od zdarzenia przyszłego i niepewnego.

- **warunki rozwiązujące** – to zastrzeżenie umowne, które uzależnia ustanie skutku prawnego od zdarzenia przyszłego i niepewnego.

Konsekwencją wprowadzenia do czynności prawnej warunku jest powstanie stanu niepewności co do tego, czy zdarzenie przyszłe i niepewne nastąpi.

81. Co to jest termin i jakie są zasady jego obliczania?

Termin jest elementem treści czynności prawnej. Jest to zastrzeżenie, które uzależnia powstanie albo ustanie skutków czynności prawnej od zdarzenia przyszłego i pewnego. Termin może zostać zastrzeżony w zasadzie w każdej czynności prawnej.

Wśród terminów można wyróżnić **terminy początkowe** (skutek czynności prawnych powstaje z nadejściem zdarzenia przyszłego i pewnego oraz stosuje się przepisy o warunku zawieszającym) i **terminy końcowe** (skutek czynności prawnej ustaje z wystąpieniem tego zdarzenia oraz stosuje się przepisy o warunku rozwiązującym).

ZASADY:

Najkrótszą jednostką jest **dość**, która liczy się od północy do północy.

Dla **terminów oznaczonych w dniach** termin rozpoczyna się w dniu następnym po nastąpieniu zdarzenia i kończy się z upływem ostatniego dnia.

Jeśli **termin został określony w tygodniach, miesiącach albo latach**, kończy się z upływem dnia, który nazwą odpowiada początkowemu dniowi terminu, tj. dniowi, w którym nastąpiło zdarzenie. Jeśli takiego dnia w ostatnim dniu tego miesiąca nie byłoby, to termin kończy się w ostatnim dniu tego miesiąca. Przy obliczaniu wieku osoby fizycznej termin nie upływa z końcem, ale z początkiem ostatniego dnia terminu. Jeśli termin jest oznaczony na początek, środek lub koniec miesiąca = 1, 15 i ostatni dzień miesiąca.

Termin półmiesięczny = 15 dniom.

W przypadku gdy termin jest oznaczony w miesiącach lub latach, a ciągłość terminu nie jest wymagana, miesiąc liczy się za 30 dni, a rok 365 dni. Jeśli koniec terminu do wykorzystania przypada na dzień ustawowo wolny, termin upływa w dniu następnym.

1.32

82. Co to jest nieważność bezwzględna?

Nieważność bezwzględna czynności prawnej oznacza, że czynność ta nie wywołuje żadnych skutków prawnych. Jest nieważna od samego początku z mocy prawa. Jest to najostrejsza z sankcji wadliwych czynności prawnych. Sąd uwzględnia ten stan z urzędu, nawet jeśli żadna ze stron nie powołała się na nieważność. Ma ona charakter definitywny i każdy może się na nią powołać.

83. Co rozumiemy przez pojęcia: „konwalidacja” i „konwersja”?

Niekiedy odnośnie do bezwzględnie nieważnych czynności prawnych ustawodawca przewiduje możliwość konwalidacji albo konwersji, przy czym mają one charakter wyjątkowy.

Konwalidacja bezwzględnie nieważnej czynności prawnej polega na tym, że na skutek pewnych faktów, które nastąpiły po dokonaniu czynności prawnej, uznaje się ją za ważną z mocą wsteczną tj. od jej dokonania. Konwalidacja występuje wyjątkowo, jeśli dopuszcza ją przepis szczególny.

Konwersja polega na przemianie nieważnej czynności prawnej w inną ważną czynność prawną. Jest to przekształcenie tej nieważnej czynności prawnej w inną czynność prawną, której przesłanki prawne zostały spełnione.

84. Co to jest nieważność względna i unieważnialność?

Czynność prawna, która jest **nieważna względnie**, wywołuje wszystkie określone w niej skutki prawne przy czym w okolicznościach wskazanych w ustawie i z inicjatywy konkretnego podmiotu skutki te mogą zostać zmienione uchylne.

Unieważnialność – dla uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia woli konieczne jest orzeczenie sądu. Wydane przez są orzeczenie ma charakter konstytutywny.

85. Na czym polega bezskuteczność zawieszona?

Bezskuteczność zawieszona polega na tymczasowym wstrzymaniu skutków dokonanej czynności prawnej do momentu wystąpienia określonego zdarzenia. Czynność prawna wprawdzie nie wywołuje skutków prawnych, ale między stronami powstaje stan związania, który polega na tym, że strony nie mogą w okresie oczekiwania „wyzwolić się” z łączącej ich umowy, stwierdzając, iż jest ona nie ważna. Stan bezskuteczności zawieszony może wystąpić tylko wtedy, gdy przepis ustawy tak stanowi.

86. Na czym polega bezskuteczność względna?

Bezskuteczność względna powoduje, że czynność prawna nie wywołuje skutków prawnych, ale tylko względem określonego podmiotu. Wprowadzona została przez ustawodawcę w celu ochrony praw osób, które nie uczestniczyły w czynności prawnej, a których prawa mogły zostać naruszone przez dokonanie czynności prawnej. w stosunku do pozostałych podmiotów i między stronami czynność prawna jest skuteczna i ważna. Bezskuteczność względna może wynikać bezpośrednio z przepisów ustawy (z mocy prawa) albo konieczne jest wydanie konstytutywnego orzeczenia.

87. Czym jest przedstawicielstwo?

Przedstawicielstwo polega na działaniu jednej osoby zwanej **przedstawicielem** w imieniu innej osoby zwanej **reprezentowanym** na podstawie odpowiedniego

upoważnienia i ze skutkami bezpośrednio dla reprezentowanego. Można wyróżnić 2 postacie przedstawicielstwa: przedstawicielstwo czynne i bierne.

Podstawowe znaczenie przy omawianiu przedstawicielstwa ma tzw. **umocowanie**, przez które należy rozumieć kompetencję przysługującą na podstawie ustawy albo oświadczenia woli reprezentowanego do dokonywania ze stosunkiem dla reprezentowanego określonych czynności prawnych.

88. Jakie są źródła umocowania do działania w cudzym imieniu?

Można wyróżnić 2 źródła:

- ustawa, a dokładnie w stosunku prawnym wskazanym w ustawie lub orzeczeniu, które zostało wydane na podstawie ustawy. Nazywa się to **przedstawicielstwo ustawowe** np. rodzice.
- Przedstawiciel może działać na mocy oświadczenia woli reprezentowanego. W takiej sytuacji można mówić o **pełnomocnictwie**.

89. Komu można udzielić pełnomocnictwa i w jaki sposób dochodzi do jego udzielenia?

Pełnomocnik dokonuje czynności prawnych, musi więc mieć zdolność do czynności prawnych (może być też ograniczona). Mocodawca sam dokonuje wyboru pełnomocnika. Udzielenie pełnomocnictwa jest **czynnością prawną jednostronną upoważniającą**. Do ustanowienia pełnomocnika nie jest konieczne przyjęcie pełnomocnictwa.

Podstawą pełnomocnictwa jest zazwyczaj stosunek prawny między mocodawcą a pełnomocnikiem (np. umowa zlecenia/o pracę), na podstawie którego pełnomocnik jest zobowiązany do działania w imieniu mocodawcy. Jeśli pełnomocnictwo zostało przydzielone kilku osobom mamy do czynienia z **pełnomocnictwem łącznym**.

90. W jakiej formie powinno zostać udzielone pełnomocnictwo?

Art. 99. § 1. Jeżeli do ważności czynności prawnej potrzebna jest szczególna forma, pełnomocnictwo do dokonania tej czynności powinno być udzielone w tej samej formie. § 2. Pełnomocnictwo ogólne powinno być pod rygorem nieważności udzielone na piśmie.

Pełnomocnictwo co do zasady może zostać udzielone w dowolnej formie. Może zostać udzielone nawet w sposób konkludentny. Jeśli jednak pełnomocnictwo zawiera umocowanie do dokonania czynności prawnej, która powinna zostać dokonana w formie szczególnej pod rygorem nieważności, pełnomocnictwo powinno zostać udzielone także w formie szczególnej – forma pochodna. Pełnomocnictwo ogólne powinno być pod rygorem nieważności udzielone na piśmie.

91. Co to jest substytucja?

Substytucja to dalsze pełnomocnictwo.

Art. 106. Pełnomocnik może ustanowić dla mocodawcy innych pełnomocników tylko wtedy, gdy umocowanie takie wynika z treści pełnomocnictwa, z ustawy lub ze stosunku prawnego będącego podstawą pełnomocnictwa.

Substytut działa bezpośrednio w imieniu mocodawcy. Podobnie działają dalsi substytucji. Substytut może ustanowić dalszego substytutę na tych samych zasadach, na podstawie których możliwe jest ustanowienie substytutę przez pełnomocnika

głównego. Zakres pełnomocnictwa substytucyjnego może jednak być węższy niż zakres pełnomocnictwa głównego.

1.35

92. Jaka jest treść i rodzaje pełnomocnictwa?

Pełnomocnictwo może zostać udzielone tylko do czynności prawnych, które nie muszą być dokonane osobiście przez mocodawcę.

4 rodzaje pełnomocnictwa:

- **pełnomocnictwo ogólne** – upoważnia pełnomocnika do podejmowania w imieniu mocodawcy czynności zwykłego zarządu.
- **pełnomocnictwo rodzajowe** – obejmuje umocowanie do dokonywania określonej kategorii (rodzaju) czynności prawnych.
- **pełnomocnictwo szczególne** – upoważnia do dokonywania przez pełnomocnika indywidualnie oznaczonej czynności prawnej.
- **prokura.**

Treść pełnomocnictwa jest ustalana przez mocodawcę, określającego zakres czynności, których może dokonać pełnomocnik w jego imieniu. Oświadczenie mocodawcy powinno być interpretowane z punktu widzenia osoby trzeciej oraz mocodawca powinien uwzględnić możliwości percepcyjne przeciętnego uczestnika obrotu.

93. Czy pełnomocnik może dokonywać czynności „z samym sobą”?

Dokonywanie takiej czynności towarzyszy ryzyko naruszenia interesów mocodawcy. W związku z tym zasadniczo nie jest dopuszczalne występowanie tej samej osoby w roli pełnomocnika i strony czynności prawnej albo pełnomocnika obu stron. Od tej reguły są wyjątki: gdy jest wyłączona możliwość naruszenia interesów mocodawcy, bądź mocodawca sam wyrazi zgodę.

94. Kiedy wygasa pełnomocnictwo?

95. Czym jest prokura i jakie jej typy można wyróżnić?

96. Kto może udzielić prokury?

Prokura może zostać udzielona jedynie przez **przedsiębiorcę** prowadzącego we własnym imieniu działalność gospodarczą/zawodową. Przedsiębiorca ten musi podlegać **obowiązkowi wpisu do rejestru przedsiębiorców**.

Jeżeli przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, która ma ograniczoną zdolność do czynności prawnych, wtedy na udzielenie prokury musi wyrazić zgodę jej przedstawiciel ustawowy.

Jeżeli przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, która nie ma zdolności do czynności prawnych, w jej imieniu prokury udziela przedstawiciel ustawowy.

1.36

100. Przedawnienie roszczeń – możliwość uchylenia się od zaspokojenia roszczenia po upływie określonego prawem terminu; instytucja prawa cywilnego, jedna z postaci dawności, służąca stabilizacji obrotu prawnego poprzez ograniczenie lub wyłączenie możliwości dochodzenia roszczeń na drodze sądowej po upływie określonego czasu. Poddanie roszczeń reżimowi przedawnienia stanowi rozwiązanie konfliktu pomiędzy interesami bezczynnego wierzyciela, który nie ma obowiązku niezwłocznego

dochodzenia roszczenia, a interesem dłużnika, dla którego obowiązek zadośćuczynienia roszczeniu staje się zbyt uciążliwy po pewnym czasie. Przedawnienie roszczeń realizuje jedną z głównych zasad prawa cywilnego, iż ochrony sądowej należy udzielać tylko tym uprawnieniom majątkowym, które są lub mogą być efektywnie wykonywane. Ogólna regulacja przedawnienia w polskim prawie cywilnym umieszczona jest w Tytule VI pierwszej księgi kodeksu cywilnego. Przedawnienie roszczeń jest obecnie zarzutem^[1], więc nie jest uwzględniane z urzędu, lecz jedynie "na zarzut. Szczegółowe terminy przedawnienia poszczególnych rodzajów roszczeń zawierają dalsze księgi kodeksu oraz liczne ustawy szczególne.

101. Zastaw a Hipoteka

Zastaw - ograniczone prawo rzeczowe, ustanawiane w celu zabezpieczenia wierzytelności. Najważniejszą cechą zastawu jest to, że może być ustanowiony jedynie na **rzeczach ruchomych** (oraz na niektórych prawach zbywalnych np: akcjach, obligacjach). Ponadto, wraz z ustanowieniem zastawu powstaje więź łącząca go z wierzytelnością, którą zabezpiecza. Wraz z zaspokojeniem wierzyciela zastaw upada (jest więc prawem akcesoryjnym, a więc jego istnienie jest zależne od istnienia wierzytelności). CEL: W razie niemożności zaspokojenia wierzyciela przez dłużnika, wierzyciel ma prawo do sprzedaży rzeczy objętej zastawem w trybie egzekucji sądowej i zaspokojenia się z uzyskanej sumy. Ponadto, wierzyciel ma pierwszeństwo do zaspokojenia się z rzeczy zabezpieczonej zastawem przed innymi wierzycielami.

Hipoteka – ograniczone prawo rzeczowe na nieruchomości oraz na wybranych prawach (własnościowe spółdzielcze prawo do lokalu, wierzytelność zabezpieczona hipotecznie), służące zabezpieczeniu wierzytelności wynikającej z oznaczonego stosunku prawnego, na mocy którego wierzyciel może dochodzić zaspokojenia z nieruchomości, z pierwszeństwem przed wierzycielami osobistymi każdego właściciela nieruchomości. tzn. zbycie nieruchomości przez dłużnika nie narusza prawa wierzyciela hipotecznego – może on dochodzić zaspokojenia od kogokolwiek, kto stanie się właścicielem lub użytkownikiem wieczystym nieruchomości. Wierzyciel rzeczowy może dochodzić zaspokojenia z nieruchomości przed wierzycielami osobistymi właściciela nieruchomości. Uprawniony z tytułu hipoteki to wierzyciel hipoteczny, natomiast właściciela nieruchomości obciążonej określa się mianem dłużnika hipotecznego

1.37

102. Zdolność prawna a zdolność do czynności pr. Scharakteryzuj różnice między osobami fiz o różnej zdolności prawnej.

Zdolność prawna – zdolność do bycia podmiotem praw i obowiązków prawnych. Zdolność prawna jest atrybutem następujących podmiotów prawa: **1. osób fizycznych** **2. jednostek organizacyjnych, będących osobami prawnymi**, w szczególności Skarbu Państwa **3. jednostek organizacyjnych, niebędących osobami prawnymi**, którym zdolność prawną nadają przepisy szczególne. Zdolność prawna jest na gruncie

polskiego prawa niestopniowalna. Można ją mieć lub nie. Zakres, w jakim można z niej korzystać, definiuje osobny atrybut podmiotu prawa - **zdolność do czynności prawnych** – w prawie cywilnym zdolność do dokonywania we własnym imieniu czynności prawnych, czyli do przyjmowania i składania oświadczeń woli mających na celu wywołanie powstania, zmiany lub ustania stosunku prawnego. Innymi słowy, jest to zdolność do samodzielnego kształtowania swojej sytuacji prawnej (nabywania praw i zaciągania zobowiązań). Zdolność do czynności prawnych może być pełna albo ograniczona, można jej również nie mieć w ogóle.

Pełną zdolność do czynności prawnych mają pełnoletnie osoby fizyczne^[1] oraz wszystkie osoby prawne. Przesłanką niezbędną do posiadania pełnej zdolności do czynności prawnych przez osoby fizyczne jest pełnoletność, a nie wiek. **Ograniczoną zdolność do czynności prawnych** mają osoby małoletnie, które ukończyły 13 lat oraz osoby ubezwłasnowolnione częściowo. **Zgodnie z polskim** prawem zdolności do czynności prawnych nie mają osoby fizyczne, które nie ukończyły 13 lat oraz osoby ubezwłasnowolnione całkowicie

103. Uprawnienia które przysługują konsumentowi na wypadek niezgodności towaru konsumpcyjnego z umowa

Jeżeli towar konsumpcyjny jest niezgodny z umową, kupujący może w pierwszej kolejności żądać doprowadzenia go do stanu zgodnego z umową przez nieodpłatną naprawę albo wymianę na nowy. Nie dotyczy to jednak sytuacji gdy naprawa albo wymiana są niemożliwe lub wymagają nadmiernych kosztów. Jeśli powyższe żądanie okaże się niemożliwe do zrealizowania konsument ma prawo domagać się albo stosownego obniżenia ceny, albo odstąpienia od umowy, przy czym odstąpienie od umowy jest możliwe tylko wtedy, gdy niezgodność towaru z umową jest istotna. Należy zaznaczyć, iż sprzedawca ma 14 dni na ustosunkowanie się do złożonego przez kupującego żądania, w przeciwnym razie uznaje się, że je przyznał jemu zasadność.